

V takovém rozjímání jsem se vracel do svého hradu a cítil jsem se mnohem bezpečnější i smělejší než dříve. Poznal jsem, že oni bídáci se nevydávají nikdy na ostrov, aby tu slídili a lovili nebo něco pohledávali. Žil jsem tu nyní již na osmnácté léto a za celou tu dobu jsem nespatriil človíčka, a mohl bych tu být bezpečně živ ještě dalších osmnáct let, dokud bych se sám neprozradil, čehož se mohu lehce uchránit. Stačilo by, kdybych se zdržoval na tak dlouho ve své končině, dokud by se mi nenaskytli lepší lidé, než jsou lidožrouti, s kterými bych se pak seznámil.

Hnus, který jsem pocítil před divoškými bídáky a před jejich nelidskými ohavnostmi, způsobil, že jsem nepřestával být zamýšlen a po dvě léta jsem neopouštěl blízký okruh svého bydliště. V tomto okruhu byla má pevnůstka, má besídka jako letní sídlo a kozí ohrady v lesích, do kterých jsem nevstupoval, leda jen cestou do ohrad, když jsem šel dohlédnout na svá stáda. Hrozil jsem se pekelných divochů tolik, že i pouhého pohledu na ně jsem se varoval jako zjevení ďáblova. Celý ten čas jsem se ani jednou nepodíval ke svému člunu a umínil jsem si, že si raději udělám nový. Nebylo ani pomyšlení, že by se mi podařilo doplout se starým člunem kolem ostrova až sem, aniž bych se přitom nesetkal s těmi ohavníky. Věděl jsem až příliš dobře, co by se mnou udělali, kdybych se jim dostal do rukou.

Ale časem jsem poznal, jak zbytečně se stále obávám, že bych byl těmi nelidy objeven. Setřásl jsem tedy strach a ponenáhlu jsem počal žít zase tak jako dříve. Byl jsem jen ostražitější, díval jsem se bystřeji kolem sebe, abych jim z neopatrnosti nevběhl do rukou, a zvláště jsem dbal toho, abych se neprozradil při střelbě z pušky. Teď jsem teprve náležitě ocenil svůj chov krotkých koz. Nemusil jsem se již honit za zvěří po lesích a střílet ji. Jestliže jsem se již vypravil na zvěř, tu jsem jen líčil tenata a pasti, takže po celá dvě léta jsem ani jednou nevystřelil, ačkoliv bez pušky a bez dvou pistolí za pasem jsem nikdy nevycházel. Za pasem jsem nosil také jeden z nožů, nalezených v lodi, který jsem vyčistil a nabrousil. Vzpomenete-li si nyní na můj podivný zevnějšek, a řeknu-li, že jsem byl ozbrojen ještě

obnaženou šavlí, pak uznáte, že jsem vyhlížel na vycházce opravdu hrozivě.

Nějaký čas všechno šlo klidně a zdálo se mi, že jsem se vrátil, ovšem obezřelejší a opatrnější, k dřívějšímu životu. Všecko nasvědčovalo se stále větším důrazem, že můj osud není nikterak bědný u srovnání s jiným a že mi Bůh mohl usoudit daleko horší život. Poznal jsem, že by lidé jistě méně bědovali, srovnávající své poměry s jinými, které jsou daleko zbědovanější, nežli když v nářku a reptání ustavičně se obracejí po lepším.

Nyní se mi vedlo tak dobře, že jsem skoro nic nepostrádal. Přesto však myslím, že ustavičný strach před divochy a starost o záchranu života uskrovnily značně mou vynalézavost a smysl pro pohodlí. Tak jsem se například docela vzdal krásného plánu, kterým jsem se dříve mnoho zabýval, totiž že část svého ječmene vysladuji a uvařím si pak pivo. Byl to ztřeštěný nápad, pro který jsem se několikrát vyplísnil. Mohl jsem přece vědět, že k vaření piva je potřeba mnoha přísad, které si vůbec nemohu opatřit. Především jsem neměl sudy, v kterých bych pivo uchoval. Zkoušel jsem sice dny, týdny, ano i celé měsíce, jak bych je udělal, ale nadarmo. Pak mi chyběl chmel, aby pivo uchránil zkázy, neměl jsem kvasnice ani měděný kotel, ve kterém bych pivo vařil. A přece se mi zdá, že kdyby nebylo oněch úzkostí a strachu před divochy, byl bych se pokusil o provedení svých úmyslů, a snad bych je i provedl, neboť když jsem si něco umínil, pak zřídka kdy jsem se toho vzdal jako neproveditelného.

Ale tenkrát se má vynalézavost dala docela jiným směrem. Ve dne v noci jsem nepřemýšlel o ničem jiném, nežli jak bych ty obludy přepadl a překazil jim jejich krvavé hody, popřípadě jak bych zachránil oběti, jež sem vyvlekly na smrt. Překročil bych příliš rozsah tohoto díla, kdybych chtěl vylíčit všechny ty úklady, které jsem vymýšlel a strojil, jak bych ony netvory přepadl a pobil, nebo alespoň tak zastrašil, aby se sem už nikdy neodvážili. Ale všechno to bylo ukvapené, neboť jsem nemohl věřit v úspěch, když všechno čekalo jenom na mé ruce. A co zmůže jediný člověk proti dvaceti až třiceti, kteří jsou ozbrojeni luky a šípy, jimiž právě tak dobře vládnou jako já svou ručnicí?

Někdy jsem myslel, že podminuji ohniště, založím pět nebo šest liber prachu, který vybuchne, jakmile rozkřešou oheň, a vyhodí všechny, kdo budou nablízku. Ale nechtělo se mi právě na to obětovat tolik prachu, poněvadž jsem měl v zásobě již jen jediný soudek. A pak není docela jisto, vyjde-li rána včas. Třeba jim mnoho neudělá, ledaže je trochu poleká, nepřinutí je však, aby opustili můj ostrov. Vzdal jsem se tedy svého úmyslu a rozhodl jsem, že bude lépe, když se vypravím na ono místo a tam se skryji někde v houšti se svými třemi dvakrát nabitými puškami. Až pak budou divoši uprostřed svého krvavého obřadu, vypálím do nich a jsem jist, že každou ranou zabiji nebo poraním aspoň dva nebo tři. Potom je přepadnu s třemi pistolemi a mečem a nepochybuji, že kdyby jich i dvacet bylo, že je pobiji všecky. Takovými plány jsem se bavil po několik týdnů a měl jsem jimi hlavu tak přeplněnu, že se mi často i zdávalo, jak právě pálím na své nepřátele.

Ano, zašel jsem ve své obraznosti tak daleko, že jsem po několik dní pátral po příhodném úkrytu, odkud bych divochy vyčíhal. Přicházel jsem teď častěji až k žárovišti a poněkud jsem si již zvykl. V těchto pomstychtivých myšlenkách, ve kterých jsem odsoudil dobrou dvacítku lidí k smrti, polevil můj odpor k onomu krvavému místu a vytratil se se stopami těch surových ohavů, kteří tu požírali jeden druhého.

Dobrá, konečně jsem našel místo na úpatí pahorku, odkud jsem mohl bezpečně a dobře pozorovat jejich příjíždějící čluny. Byl to dutý strom, uvnitř dosti prostranný, abych se v něm celý ukryl, a sleduje odtud krvavé počínání divochů, mohl jsem jim pohodlně namířit do hlav. Budou-li sedět v jednom chumlu, pak jistě trefím, a třeba více než jednoho jedinou ranou.

Rozhodl jsem se, že všecko provedu, i připravil jsem obě muškety i ptáčnici. Muškety jsem nabil čtyřmi až pěti kulkami pistolové ráže a do ptáčnice jsem vecpal hrst největších broků. I do pistolí jsem vložil po čtyřech kulích do každé. Takto opatřen a dobře zásoben pro druhý i třetí výstřel, chystal jsem se na výpravu.

Když jsem svůj plán náležitě promyslel a ve své obraznosti už viděl, jak jej provedu, chodíval jsem každého dne na vršek, vzdálený

asi tři míle od mého hradu, abych pátral, neblíží-li se k ostrovu nějaký člun. Ale po několika měsících mě to unavilo, poněvadž den ze dne jsem se vracel, nic nespátřiv. Kam jsem dohlédl svými dalekohledy, nespátřil jsem nic ani na břehu, ani v jeho blízkosti, ani v dálce na moři.

Pokud jsem navštěvoval pahorek a rozhlížel se z něho, potud vytrvalo i mé nadšení, a byl jsem každou chvíli hotov k ukrutné popravě, k vraždě dvaceti nebo třiceti nahých divochů. Neuvažoval jsem mnoho o podstatě jejich jednání. Zmocňovaly se mě jen horlivost a hnus při vzpomínce na jejich nepřirozené zvyky. A přece to Bůh trpí, jeho moudrý zákon spravuje i jejich zhoubné a odporné choutky. Možná že již od pravěku jsou oddáni těmto ukrutným a strašným zvykům, jimž propadají jenom docela zpustlé bytosti, nabádané toliko jakousi ďábelskou zvrhlostí. Ale teď, když jsem se již nasytil zbytečných a dalekých cest, které jsem denně podnikal, změnil jsem i svůj náhled na věc. Počal jsem o tom uvažovat klidněji a s chladnější myslí. Jakým právem chci soudit tyto lidi, jež samo nebe ponechává bez odplaty a jimž určuje, aby navzájem se sami trestali? Ohrožují mě snad, abych po spravedlnosti se vmísil do jejich sporů a mstil jejich vzájemné vraždy? Často jsem se tázal sebe sama: Což vím, jaký úkol jim Bůh přisoudil? Jistěže tito divoši nepovažovali své počínání za zločin. Jistěže se to nepřičilo jejich svědomí a poznání. Neměli tušení, že se dopouštějí nepravostí a hřeší proti božským zákonům, jako to děláme my. Zabít zajatce bylo jim tolik, jako když my zabíjíme vola, a lidské maso se jim zdálo právě tak přirozeným pokrmem jako nám skopovina.

Když jsem tak trochu uvažoval, poznal jsem, že těm lidem křivdím, když je nazývám vrahy v našem smyslu slova. Byli jimi právě tak jako křesťané, kteří odsuzují k smrti válečné zajatce a posílají do boje na smrt celé zástupy. A pak, i kdyby obyčeje těchto kanibalů byly sebehrubší a nelidštější, co mi je vlastně po tom? Vždyť mi nic nedělají. Ano, kdyby mě přepadli a já je v obraně napadl, dalo by se to již ospravedlnit. Ale poněvadž jsem z jejich dosahu a oni o mně vůbec ani nevědí, nemohou mě přepadnout, a já nemám právo, abych proti nim vystoupil. Pak bych mohl omluvit i surové jednání Španělů

v Americe, kteří tu vyhubili milióny domorodců. Byli to sice pohané a barbaři, hovějící různým krvavým a hrubým zvykům a přinášející lidské oběti svým modlám, avšak Španělům v ničem neublížili. Teď sami Španělé a všichni křesťanští národové Evropy odsuzují toto krvavé vyvraždění a ohavné ukrutnosti jako neomluvitelné před Bohem i před lidmi. Od těch dob má i pouhé jméno Španěl odstrašující přízvuk a soudí se o království španělském, že vyniká zvláštností, jsouc obydleno lidským rodem, postrádajícím citu milosrdenství, jenž se považuje za nejzákladnější znak ušlechtilosti.

Tyto úvahy mě vskutku přiměly, abych upustil od svých úmyslů. Ponenáhlu jsem nahlédl, jak nespravedlivě jsem smýšlel s divochy, že není mým úkolem, abych na ně útočil, dokud mě oni sami nepřepadnou, a že se musím takových útoků vyvarovat. Pokud by mě však objevili a napadli, věděl jsem, co činit.

Zároveň jsem si uvědomil, že provedením svého válečného plánu bych se nejen neosvobodil, nýbrž zničil. Neboť kdyby se mi nepodařilo zabít při každém zájezdu všechny a kdyby mi někteří unikli, zvěstovali by to svým krajanům a ti by jistě přišli v tisícových zástupech, aby pomstili smrt svých druhů. Pak by byl můj osud jistě zpečetěn. A proto jsem si řekl, že by nebylo rozumné ani chytré, abych se míchal do záležitostí divochů. Naopak, budu se před nimi skrývat, aby neměli ani nejmenší tuchy o tom, že na ostrově sídlí nějaká lidská duše.

I mé náboženské přesvědčení potvrzovalo mou opatrnou rozvahu, a tak jsem byl nejednou ujištěn, že jednám správně, vzdávám-li se svého krvavého plánu proti nevinným, nevědomým divochům. Ovšem nevinným vůči mně. Jejich zášť neobracela se proti jednotlivcům, nýbrž byla to patrně národní nenávist, jejíž nápravu musíme ponechat božímu soudu, neboť jedině Bůh vládne národy. Bůh sesílá národní trest na národní nepravosti a nejlépe ví, jak obecně stíhat obecná provinění.

Bylo mi nyní všechno tak jasno a utěšovalo mě nyní, že jsem se zdržel zamýšleného podniku, který by se byl vskutku nelišil od pouhé vraždy. Poklekl jsem a děkoval Bohu, že nedopustil, bych proléval krev. Modlil jsem se, aby mě Bůh ostříhal, abych nepadl divochům

onoho dne, kdy jsem poprvé vstoupil na tento opuštěný ostrov. Ležel jsem ve své síti a nemohl jsem spát. Byl jsem docela zdráv, necítil jsem bolesti ani nevolnost, aniž jsem byl sklíčenější než obyčejně, a přec jsem po celou noc nemohl ani oka zamhouřit.

Není možné, abych tu vypsál onu nesčíslnou záplavu myšlenek, jež té noci vířily a tísnily se na křižovatkách mého mozku. V krátkosti jsem prošel a zopakoval si celý život zde na ostrově, od oné chvíle, kdy jsem sem poprvé vstoupil, až po tuto noc. Obíraje se posledními lety, přirovnával jsem první šťastné doby svého pobytu na ostrově k nynějším časům plným úzkosti, strachu a starostí, v kterých jsem žil od onoho dne, kdy jsem spatřil stopu otištěnou v písku. Ovšem, dnes jsem věděl, že i dříve divoši navštěvovali ostrov a že jich sem za tu dobu přibylo několik set, ale já o nich neměl ani potuchy a beze strachu jsem trávil své dny. To mi zavedlo podnět k mnoha užitečným úvahám. Poznal jsem, jak je dobré, že Prozřetelnost tak úzce omezila lidské poznání, že člověk kráčí klidně a vesele uprostřed tisícových nástrah, jež mu zůstávají tajny a skryty, kterými by se však trápil a pozbýval myslí, kdyby mu byly zjeveny.

Po tomto rozjímání jsem počal zas přemýšlet o vážném nebezpečí, které mi tu po mnohá léta hrozilo, zatímco jsem si chodil bezstarostně a bez obav, když třeba jediný mohutný strom, jediné návrší nebo jediná noc mě dělily od nejbídnější smrti. Snad bych jinak byl již upadl do rukou těm divochům, těm lidožroutům, kteří by se mnou sotva naložili lépe, než já zacházím s želvou nebo s chycenou kozou. A snad by to ani nepovažovali za větší hřích, kdyby mě zabili a sežrali, jako když já zastřelím holuba a upeku si ho. Křivdil bych si, kdybych řekl, že jsem upřímně neděkoval svému Ochrániteli za jeho nevyslovitelnou péči, bez níž bych jistě byl propadl nemilosrdné smrti.

Zamyslel jsem se pak nad těmi ubohými tvory, nad těmi divochy, kterak to, že nejvyšší moudrý Bůh ponechává některé své tvory v takové neřesti, na tak nízkém, ba sotva zvířeckém stupni, že jeden druhého požírají. Po takovýchto marných úvahách mě napadlo, abych se zeptal, v kterém díle světa ti divoši bydlí? Z jak vzdálené země sem přicházejí? Proč se odvažují tak daleko od svých domovů? Jaké mají

čluny? A proč já bych se nemohl pustit k jinému pobřeží, jako oni se odvažují sem?

Nestaral jsem se o to, co bych dělal v divošské zemi, co by se mi stalo, kdyby mě divoši chytili, jak bych jim utekl, kdyby mě pronásledovali, a kdyby mě nechytili, jak bych se tam živil a vůbec, co bych si počal. Takové námitky mě ani nenapadly. Přemýšlel jsem jen o tom, jak bych se dostal na pevninu. Považoval jsem své postavení za tak bídné, že jenom smrt může být horší. Dosáhnu-li pevniny, pak jistě už někoho najdu, kdo se mě ujme, anebo popluji podle břehu, jako když jsem sledoval pobřeží africké, až se dostanu do obydlených končin, kde mi už lidé přispějí. Konečně je možné, že potkám některý křesťanský koráb a budu vzat na palubu. Ostatně, co mě může čekat horšího nežli smrt, pak bude alespoň tomu všemu trápení konec. Nezapomeňte, že jsem byl rozčilen, netrpělivý a zoufalý nad dlouhou řadou neúspěchů a zklamání, zničen návštěvou vraku, kde jsem se domníval, že najdu to, po čem se mi tolik stýskalo, že najdu někoho, s kým bych promluvil, kdo by mi přinesl nějakou zprávu z mé otčiny a snad posílil mou naději na vysvobození. Byl jsem načisto zabrán těmito úvahami; všechnen můj duševní klid, důvěra v Prozřetelnost a pokora jako by mě byly nadobro opustily. Nedovedl jsem již na nic jiného myslit a ničím jiným se zabývat než svým plánem výpravy k pevnině, a tato myšlenka doléhala na mne tak úporně a tak neodbytně, že dělej co dělej, nemohl jsem se jí zbavit.

Takto napjatě jsem myslíval a přemítal po několik hodin, až mi krev vřela a tepna bila jako v horečce, a do dna vyčerpán a unaven jsem upadal v osvěživý spánek. Předivo mých myšlenek se trhalo a já snil zase o jiných věcech. Zdálo se mi, že jsem vyšel zrána jako obyčejně ze své pevnůstky. Na břehu jsem spatřil dvě kanoe a jedenáct divochů, kteří přistáli a přivezli s sebou jiné divochy, aby je zabili a snědli. Tu náhle jeden z divochů, kterého právě chtěli popravit, vyskočil a utíkal. Zdálo se mi, že běžel a schoval se v houští před hradbami mého obydlí. Když jsem viděl, že je sám a že ho ostatní nezpozorovali, ukázal jsem se mu, a usmívaje se na něho, dodal jsem mu odvahy. Tu on přede mnou poklekl, jako by prosil o pomoc. Ukázal jsem mu na svůj žebřík, vybídl jsem ho, aby přešel, uvedl

ní, aby mě následoval, aby snad druzí divoši ještě za námi nepřiběhli.

Divoch mi naznačoval, že bude dobře, pohřbí-li obě mrtvoly, aby je ostatní nenašli, k čemuž jsem svolil. Pustil se do práce. Rukama vyhrabal v písku jámu, dosti hlubokou, aby se tam vešlo tělo, a hodiv do ní první mrtvolu, zahrabal ji. Podobně učinil s druhým tělem a byl hotov. Snad mu to všechno netrvalo ani čtvrt hodiny. Potom jsem jej zavolal a odváděl jsem ho, ale ne do pevnůstky, nýbrž do vzdálenější jeskyně. Tak se nesplnilo, o čem jsem snil, totiž že se uprchlík ukryje v křoví před hradbou mého obydlí. Dal jsem svému divochu chléb, hrst rozinek a řádný doušek čerstvé vody, čehož mu bylo po takovém honu svrchovaně zapotřebí. Když se občerstvil, pokynul jsem mu, aby si lehl a vyspal se, ukazuje mu do kouta, kde byla pod pokrývkou nastlána rýžová sláma a kde jsem sám spával. Ubožák si lehl a za chvíli usnul.

Byl to půvabný, hezký chlapík, pěkně urostlý, silných, rovných údů, ne právě vytáhlý a dobře utvářený. Mohlo mu být asi dvacet šest let. Měl pěkné vzezření bez divokého výrazu a jeho tvář vyjadřovala cosi opravdu mužného, ba ve chvíli, kdy se smál, zazářil jeho obličej bezmála evropskou líbezností a něhou. Měl dlouhé černé vlasy, které se nekudrnatěly jako vlna, vysoké klenuté čelo a živý, jiskřivý pohled, který mu dodával bystrého výrazu. Barva jeho pleti nebyla černá, nýbrž hnědě zažloutlá, ne však onoho protivného žlutého tónu, jaký shledáváme u brazilských, virginských a jiných amerických domorodců, nýbrž měla skvělý, tmavě olivový nádech, zvláštního, nepopsatelného půvabu. Obličej měl kulatý, tváře plné a nos malý a nikoliv zploštělý, jako mají negři. Měl pěkně krojená ústa, tenké rty a zdravé souměrné zuby, bílé jako slonová kost.

Asi po půlhodině, když se vyspal, nebo lépe, když si zdříml, vylezl z jeskyně a přišel za mnou do blízké ohrady, kde jsem právě dojel kozy. Sotva mě zahlédl, hnál se ke mně, vrhl se na zemi a všemi možnými posunky mi projevoval svůj vděk. Potom sklonil hlavu až k zemi a jako poprvé položil jednu mou nohu na svou šíji. Dokazoval mi různými znameními, že mi je naprosto oddán, že se mi úplně odevzdává a že mi chce celý život věrně sloužit. Porozuměl jsem skoro všemu, co se mi snažil sdělit, a ukázal jsem mu, že jsem s ním

spokojen a že mám z něho radost. Brzy poté počal jsem ho učit řeči a začal jsem mu říkat PÁTEK, abych pamatoval, že v pátek jsem mu zachránil život. Naučil jsem ho, aby mi říkal pane, a vysvětlil jsem mu význam slovíček *ano* a *nikoliv*. Dal jsem mu hliněný hrnek s trochou mléka a pobízel jsem ho, aby pil a namáčel svůj chléb, jako to činím já. Napodobil mě čile a dával mi najevo, že se mu to líbí.

Zůstali jsme v jeskyni přes noc, ale sotva se rozednilo, vyzval jsem Pátka, aby šel za mnou, že mu chci dát nějaké šaty, z čehož se zřejmě radoval, protože byl skoro nahý. Když jsme míjeli ono místo, kde zahrabal těla zabitých divochů a poznamenal si jejich hroby, sděloval mi posunky, že bychom je měli zas vyhrabat a sníst. Zamračil jsem se na něho, abych mu dal najevo svůj odpor. Ukazoval jsem mu, že se mi chce zvracet při pouhém pomyšlení na takové hody, a pokynul jsem mu, aby šel dále. Uposlechl mě ihned velmi pokorně. Vyvedl jsem jej pak na skálu, abych se přesvědčil, zdali nepřátelé již odtáhli. Nasadiv dalekohled k oku, pátral jsem a spatřil jsem již jen opuštěné místo; ani stopy po nich, ani po jejich člunech. Bylo jisto, že tedy odešli, nestarajíce se již o své ztracené druhy.

Tímto objevem jsem se však nikterak neuspokojil. Maje nyní více odvahy a jsa neméně zvědav, vzal jsem Pátka s sebou, vtiskl jsem mu do ruky meč, luk, šípy do toulce na záda, neboť jsem věděl, že těch zbraní dovede výborně užívat, a dal jsem mu nést jednu ručnici. Zbylé dvě pušky jsem sebral sám. Takto jsme kráčeli k místu, kde divoši tábořili, protože jsem si chtěl všechno lépe prohlédnout. Když jsme tam dorazili, spatřili jsme divadlo, nad kterým krev stydla v žilách a srdce ustávalo hrůzou. Byl to pro mne děsný pohled, ale Pátka se to vůbec nedotklo. Místo bylo poházeno lidskými hnáty, půda kolem dokola zbrocena krví a veliké kusy masa válely se tu a tam okousány a ubláčeny. Všecko nasvědčovalo vítězným hodům, jež se tu odbývaly. Napočítal jsem tři lebky, pět rukou, hnáty z tří nebo čtyř nohou a množství jiných kostí a kusů mrtvol. Pátek mi naznačil, že divoši přivezli čtyři zajatce, z nich tři snědli, a on, čtvrtý, utekl. Byla veliká bitva mezi nimi a sousedním králem, k jehož poddaným Pátek patrně příslušel. V bitvě zajali divoši velmi mnoho bojovníků a všichni budou rozvlečeni na různá místa a tam zabiti a sežráni.

Poručil jsem Pátkovi, aby sebral lebky, hnáty, kusy masa a všecky ostatní zbytky na jednu hromadu, pak aby zažehl oheň a vše spálil na popel. Viděl jsem, kterak je Pátek posud kanibalské povahy a jak si brousí zuby na nějaký kousek lidského masa. Ale já projevil takový hnus před pouhou myšlenkou na podobné věci, že mu zašla chuť; ba pohrozil jsem mu, že ho zastřelím, pakli by se něčeho dotkl.

Když jsme vše uspořádali, vrátili jsme se do své pevnůstky a já se trochu věnoval Pátkovi. Především jsem mu dal jedny plátěné kalhoty, které jsem našel ve vraku v bedně onoho ubohého dělostřelce. Po některých menších opravách mu kalhoty dobře slušely. Pak jsem mu ušil kazajku z kozí kůže, a to dost hezky, neboť jsem se časem vycvičil v dobrého krejčího. Ze zaječiny jsem mu udělal čepici, která mu velmi pěkně seděla. Tak byl Pátek prozatím slušně oblečen a radoval se nemálo, že je vystrojen podobně jako jeho pán. Pravda, zpočátku si v šatech počínal velmi nemotorně. Kalhoty se mu zdály nesnesitelné, rukávy mu byly těsné a kabát ho škrtil v podpaží. Ale když jsem mu to trochu povolil na místech, kde si stěžoval, zvykl si brzy a pěkně se mu v šatech chodilo.

Na druhý den jsem uvažoval o tom, kde a jak Pátka usadím. Abych mu zařídil dobré bydlo a přitom nezadal vlastnímu pohodlí, vystavěl jsem mu stánek na prostoře mezi první a druhou svou ohradou. Ale poněvadž sem vedl druhý východ z mé jeskyně, opatřil jsem jej narychlo orubím, do kterého jsem zasadil prkenná dvířka, která se z vnitřku zavírala. Na noc jsem vtáhl oba žebříky dovnitř a dvířka zastrčil, takže Pátek nemohl ani do jeskyně, ani do vnitřní ohrady, aniž by přitom nezpůsobil hřmot, který by mě jistě probudil. Nad vnitřním dvorem byl krov z dlouhých tyčí, které byly hořejším koncem opřeny o skálu. Přes ně napříč jsem nakladl tenčí tyčky na způsob latí a na ně jsem našil tlusté došky z rýžové slámy silné jako rákos. Otvor ve střeše, kudy jsem vycházel a vcházel, přistavuje žebřík, jsem zakryl příklopem, který dopadal s velikým hřmotem a zvenčí se vůbec neotvíral. Zbraně jsem si bral na noc k sobě.

Ale všechna ta opatření byla zbytečná, protože snad ještě nikdo neměl věrnějšího, oddanějšího a milejšího sluhu, nežli já měl v Pátkovi. Nebylo v něm náruživosti, pokrytectví ani urputnosti; byl zcela